

Sammanställning workshop på den nationella Leaderträffen den 23 maj 2019

Inför den nationella leaderträffen i Båstad den 22- 23 maj tog Näringsdepartementet och Landsbygdsnätverket fram fyra områden med frågor inför programperioden 2021-2027 där det är viktigt att Leader bidrar med kunskap och synpunkter. Frågorna skickades ut en vecka i förväg till anmälda deltagare. På leaderträffen fick deltagarna i en workshop lämna medskick och prioritera bland dessa frågor. Stjärnmarkeringen vid medskicken nedan avser grad av prioritering.

1. Flerfondsfinansiering nästa programperiod?

I den kartläggning Landsbygdsnätverkets fondsamordningsgrupp genomförde 2018 framkom att en majoritet av alla leaderområden vill fortsätta med flerfondsfinansiering, bland annat för att man kan arbeta med ett områdes hela geografiska yta och nå nya aktörer.

a) Är det viktigt att insatserna sker genom de olika fonderna eller kan man uppnå nästan lika god effekt genom att ha tillgång till något mer medel från landsbygdsfonden?

Fortsatt flerfond

- Vi tycker att det är viktigt att ha flerfondsfinansieringen. Man når fler. Kommunikationen är lättare att rikta. Har fler verktyg och Leader når fler grupper. (*****).
- Det behövs nog en flerfondslösning för att få bredd på insatser. Alla fonder ska jobba med Leader. (*****)
- Mer positivt ur ett utförarperspektiv. Bredare, mer möjligheter. (*****)
- Variation stimulerar tänkandet. Mer kreativt. (*****)
- Ja – når nya/andra målgrupper. Delvis annat fokus. (*****)
- Ja – självklart, har blivit jämn och bra fördelning mellan fonderna. När fler målgrupper med Leader. (***)
- Ger bredare möjligheter med flera fonder – bra!. Jobbar mot fondernas mål. (Svårt med endast EFJLU. (***)
- Fler fonder öppnar för nya effekter. Går inte att uppnå med en fond. (***)
- Ja – stad-landperspektivet (***)
- Viss flexibilitet möjliggörs genom flerfondssamordning (***)
- Viktigt att ha fyra fonder – EJFLU täcker inte allt. (**)
- För att alla ska kunna söka utvecklingsmedel behövs alla fonder. Annars exkluderas aktörer. (*)
- För sökandes del och strategins uppfyllande är det bra med flerfond. Lättare att påtala att du kan utveckla geografiskt område land-stad-hav. (*)
- Bredd på insatser oavsett i vilket område landsbygd, glesbygd, stad. (*)
- Bra med flerfond. Legitimitet i arbetet med stad-land, storstadskommun.
- Ja, flera fonder. Fördela medel olika saker. Viktiga insatser. Jämför med ESF/ERUF.
- Det lokala får ta del av medel som annars inte skulle sippra ner.

Endast EJFLU?

- Om alla fyra fonders ingredienser ingår skulle det vara bäst i EJFLU. Annars ska alla vara kvar. (****)
- Enklare med en fond. (*)
- Allting är landsbygdsutveckling.
- Får vi göra samma insatser i en och samma fond så spelar det ingen roll varifrån pengarna kommer. Men lika mycket pengar!

Att tänka på

- Socialfond svår, kommun - AMF, behövs likriktat regelverk för lättare tillämpning
- Förenklad administration och resurser.
- Havs- och fiskerifonden bör vara kvar!

b) Finns det någon minimibudget per fond för att det ska vara funktionellt och effektivt att arbeta med fonden?

Förslag på belopp

- Minst 5 miljoner för socialfond. Fyra fonder 50 miljoner. 4-5 miljoner/fond projektportfölj. Annars knappt lönt att marknadsföra. (*****)
- Handläggningssmässigt spelar det ingen roll men ska det var någon idé bör det vara några mkr. (****)
- Krävs större budget/projekt för bättre effekt, hållbart långsiktigt. (****).
- Exempelvis driftsbudget 16 milj, 5 milj ESF, 5 milj ERUF, 12 milj EHFF, 25 EJFLU. (**)
- ESF minimum 3 miljoner. (*)
- Minimum på 2 miljoner/fond för bästa effekt.
- Minst 2-3 miljoner per fond.
- Ja, det finns en minimibudget, för lite pengar inga effektiva insatser.
- Totalbudgeten är det viktiga så att vi klarar drift av området. Men inte för lite pengar om vi ska jobba med flerfondslösning.
- Ja – men storlek?

Självbestämmande

- Minimibudget per program, inte tvång! Att inte måste söka alla fonder utan för att man vill jobba med t ex. ERUF. (**).
- Nej – LAG ska bestämma själv (*).
- Det behövs en viss budget för att det ska kunna bli ett effektivt genomförande. Alla leaderområden behöver inte ha alla fonder utan fördelning utifrån behov. (*).

c) Förutom bättre samordning av regelverk – finns det några andra förutsättningar som behöver utvecklas för att en flerfondslösning ska fungera bättre?

Kontinuitet

- Kontinuitet; behåll system och myndighet, bättre övergång mellan perioder. Ej upplösa kontor/börja om från noll. Behålla kunskap, korta startsträckan, kontinuitet. (*****).

Samverkan aktörer

- Medborgarkontor för alla stödmöjligheter inom landsbygdsfrågor (*****)
- Helhetssyn, verktyg, kunskap. (****).

- Även om det är förutom regelverk så krävs det en förenkling för ett effektivare genomförande. En gemensam förvaltningsmyndighet för alla fyra fonder. (**).
- Att hela kedjan fungerar – AF, ESF m fl. (*)
- Låt oss få visa vad vi kan! Det var nytt med fyra fonder. (*).
- Bredare lösning inom varje fond. (*).
- Inspiration, dialogmöte för goda exempel inom olika fonder.

Samordnat och flexibla regelverk

- Åstadkomma ett enhetligt/samordnat regelverk. (*****)
- Ett projekt ska kunna ha finansiering från flera fonder. (*****)
- Rimliga krav på resultat i förhållande till projektens ringa budget, ESF+ERUF. (****)
- Mer pengar för att få en trovärdighet. Kunna mixa pengar in i ett projekt. (**).
- Ett regelverk, budget enligt utvecklingsstrategi. Ett projekt ska enkelt finansieras ur olika fonder. (**).
- Kunna flytta medel mellan fonderna (**)
- Bättre samarbete mellan fonder i projekt. Använda flera fonder i samma projekt. (*)
- Logotyper – tydligare samverkan mellan ESF, TVV och JV. Samordning på regional nivå t ex utifrån ESF-områden, regionala partnerskap.

Att tänka på

- Tydligare underifrånperspektiv. Vad kostar kontroller? Krångel – kan vi handlägga ärenden själva istället för JV? (*****).
- Leader för ut EU till medborgarna/till köksbordet. (*****)
- Inte fler parametrar. Färre indelningar – bättre. Varje stuprör får egna regler – inte bra! (****).
- Smarta byar – kunna finansiera olika insatser i ett projekt med medel från olika fonder. (****).
- Viktigt att visa på goda exempel där flerfondsexempel varit avgörande. (**).

2. Fler åtgärder för Leader?

Idag hanterar Länsstyrelsen stödåtgärder i landsbygdsprogrammet som både har likheter med det många leaderområden gör samt med liknande målgrupper, till exempel stöd till att utveckla natur- och kulturvärden, företagsstöd för turism och till småskalig infrastruktur.

a) Finns det områden som kan vara lämpliga för Leader att hantera ensam och vilka fördelar respektive nackdelar finns med det (inom ramen för befintlig budget eller i en utökad budget).

Lämpliga områden för Leader

- Samverka för att få en överblick framöver. Leader= företagsstöd, idrottsföreningar, bygdegårdsstöd, service i glesbygd, fiskefrågor, utsättning. Ej Leader= Gårdsarealstöd. Svår gränsdragning. Finns mycket som Länsstyrelsen hanterat som vi skulle kunna fördela = bra effekt. (*****).
- Ja –Länsstyrelsens nuvarande stöd till lokal utveckling som bland annat service, fritidsanläggningar, hembygdsgrändar. (*****).
- Ta över allt från Länsstyrelsen (*****).
- Flytt av åtgärder – flytta mycket medel till Leader. Om nationellt insatser ev. kopplar till nationella regler låt det vara kvar, men det som med fördel kan täcka lokala behov flytta till Leader. Exempel de kultur och idrottsanläggningsmedel som tidigare hanterats av Leader, gå tillbaka till Leader. (*****).
- Småskalig infrastruktur, Sservice i landsbygd, bredband, bygdegårdar, viss byggnadsvård, fritidsanläggningar i landsbygd. (*****).
- Dialog med Länsstyrelsen men förslag är Attraktiv fritid, Service på landsbygden, Stöd till bygdegårdar. Dessa stöd och insatser borde kunna flyttas till Leader. Förutsättning att budget från Länsstyrelserna följer med till Leader. (****).
- Målgruppen föreningar, små företag, små aktiviteter bör ligga hos Leader eftersom vi har möjlighet att coacha. (*).
- Alla stödåtgärder inom landsbygdsprogrammet behandlas av Leader (**).
- Bättre om vissa stöd enbart finns hos en part. Enklare för sökande. T ex. Småskalig infrastruktur, besöksnäring, bygdeutveckling men fokus måste vara områden där leadermetoden tillför mycket – skiljer sig geografiskt.
- Landsbygdsprojekt för mindre aktörer t ex. bygdegårdar, kulturvärden (allt utom jordbruksstöd). Skapar mindre förvirring om vi inte har ”dubletter”.
- Ja, småskalig infrastruktur. Leader/regioner.
- Näringsliv/turism till leaderkontor (snabbare process ex. checkar).

Fördelar

- Insatser kan med fördel flytta från Länsstyrelserna till leader. Bättre samordning. (*****).
- Helhetssyn/guide för ideella och företag till att utveckla projekt, finansiering. Kunna guida i jungeln. (*****).
- Lokal grund: Leader. Olika grundsyften med stöden, Leaders mervärden. (**).
- Projektstöd – leadermetoden kan vara fördel då det ofta krävs offentlig medfinansiering.
- Ja. Leader är snabbfotad, har närhet till sökande, underifrånperspektiv, lokal förankring. Strategisk kunskap/info ingen helhetsbild.

- Närmare kontakt med de som bor i området än LS Länsstyrelsen. Fler åtgärder inom Leader gynnar det lokala.

Att tänka på

- Samverka befintligt, Förutsättningar för mötesplattformar, Hitta ansvarsfördelning utifrån strategier. (*****).
- Samverkan är viktigast – En del av partnerskapet, Fördela projektpengar mellan Leader och LS, Ändra regler om offentlig medfinansiering/LS. (*****)
- Ja – men tydlighet, renodling, gränsdragning. Alla behöver inte springa på samma bollar. Svårt att peka ut specifika områden. (*****).
- Samordna lokala utvecklingsaktiviteter och insatser. (*****)
- Skapa dialogforum mellan EU-bidrag och statliga stöd. (**)
- Viktigast att det inte blir dubbelfinansierat.
- Olika finansieringsalternativ/möjligheter.
- Komplettera med kompetens från LS Länsstyrelsen vid behov.
- Införa övriga åtgärder till Leader. Stor kompetens hos länsstyrelse/regioner.
- Ja/nej. Beror på innehåll i strategin. Lokalt behov måste styra. (*****).

b) Vilka förutsättningar behövs för att det ska bli ett bra resultat i så fall?

Samverkan

- Samverkan och samordning med områdets övriga aktörer (Regioner, Länsstyrelse mfl). Krav på samordningsmöten/kvartal. (*****).
- Idag två parallella organisationer, dålig koll på nivån mellan Länsstyrelse och Leader. Dubblar. (***)
- Samverkan med LS, region och kommun – en väg in för sökanden. (**).
- Stärk lokal samverkan men förutsätter också nya partners från t ex kulturvärlden och idrottsvärlden (*).
- Nära samverkan med myndighet.
- Förutsättningar finns. Kanske mer kontakt med nya organisationer?
- Leader och LS behöver inte ha liknande projektstöd. Otydligt för sökande/intressenter. (*).

Kompetens

- Kunskap hos sökanden, kunskap hos LAG, Kunskap på kontoret, utbildning/information, tydlig gränsdragning. (**).
- Måste finnas resurser – framförallt personal – på leaderkontoren. Bra utbildning från förvaltande myndighet. Som nu ha myndighetsbeslutet hos förvaltande myndighet men möjlighet till delegering för LAG på ex handläggare/VL, hos regionen idag 500 000. (röd). (**)
- Mer administrativ personal. Se över kompetens inom specifika teman. Utöka budget.

Information

- Sorteringsportal, finansieringskarta. (**).
- Kommunikation.
- Förutsättningar för mötesplattform.

Att tänka på

- Större budget, mindre administration, mindre sårbarhet. (*****).
- Enklare regler (mindre kontroll) t ex klumpsummor (****).
- Koppla medel till uppdraget.

c) Om myndigheters ansvar koncentreras till ex. livsmedelsstrategi medan Leader tillsammans med regionerna tar över mer generella utvecklingsinsatser på landsbygden – hur ska man balansera statens inblandning kontra områdets egen syn på lämplig inriktning och prioriteringar?

Leaders roll

- Leader ska koordinera det som händer på lokal nivå. (*****).
- Att vara remissinstans på samtliga nivåer. Att stämma av ex. regionala utvecklingsplaner med Leader. (***).
- Gemensam vision – lokal konkretisering utifrån lokala behov och förutsättningar. (*).
- LAG har hög och bred kompetens och ska främja lokala aktörers vetskap och behov + åtgärder. Lita på Leaders trepartnerskap och minska uppifrånstyrning.
- Samordning gällande krav på medfinansiering etc - ligger stödet hos Leader ska Leaders krav gälla.

Myndigheters roll

- Myndigheter ska endast stå för övergripande regelverk och uppföljning. (*****).
- Tematisk och numerär gräns ex. stöd över 5 miljoner, jordbruksstöd, livsmedelsstrategin = Länsstyrelsen
- Nationella aktörer vara ambassadörer för Leader.

Samverkan

- Större samverkan med regionen, tematiska träffar med regionen, partnerskap med regionen. (*****)
- Nerifrån (underifrån=lokalt) först, samverka med regionala nivån när strategier skrivs. Obs – redan denna period var kravet att ta hänsyn till befintliga kommunala och regionala strategier. Nu mer konkret samverkan. (****)
- Samordnat partnerskap i vissa områden, detta funkar bra. Även samordning med Coompanion, idrottsorganisationer, beslutsprocess med lokal inblandning. (**).
- Röda tråden uppifrån och ner. Klara förutsättningar inför strategiskrivande. (*).
- Hitta ansvarsfördelning utifrån strategier.
- Underifrån – från lokal nivå – regional nivå – till nationell nivå.

Att tänka på

- Valigt – Länsstyrelsen godkänna ?, Leader fördela pengar utifrån behov. (*).
- Inför kommande programperiod måste Jordbruksverket kundanpassa verktyg och arbetsmetoder. Enklare handläggning, effektivitet, bättre relationer för och med kunderna.
- Balansen staten och det lokala inflytandet.
- Tid blir svårt. Stat årlig 1 år, Leader långsiktig 7 år.
- Underifrån – specifik användning. Uppifrån – insats Ja/Nej.

3. Hur skapar vi på bästa sätt funktionella områden och lokala kontor som når hela Sverige?

Administrationen kring lokalt ledd utveckling tar mycket resurser som i stället skulle kunna gå till projekt och utvecklingsarbete. Myndigheterna ansvarar för att arbeta med förenkling av handläggning, men vill man göra stora förändringar behöver vi hjälpas åt för att bibehålla stabilitet och förtroende för arbetet.

a) *Hur kan leaderkontoren organisera sitt arbete, effektivisera administrationen och samverka på nya sätt för att skapa mer utrymme för mobilisering, information och coaching?*

Bygg vidare på det vi har

- Att i kommande programperiod fortsätta där vi avslutar och inte hitta på nya system och strukturer (*****).
- Förbättra systemet – ej ett nytt system. (***)
- Bra med områden i den storlek vi har, inte för stora. (*)

Information/Utbildning

- Organisationen idag fungerar bra. Det vi behöver är fler händer. Fler kompetenser på leaderkontoren och i LAG ex. bredband, finansiering, kultur, Kooperation m.m. Arbeta med Smart Village-metoder i lokala kluster (treparterskap, digitalisering, kompetens) där Länsstyrelser och regioner ingår. (*****).
- LUS utbildningsmaterial ex nya verksamhetsledare. (**).
- Gemensamma kommunikations-/infotillfällen över större geografi än Leader. Kräver dock resurser. (**).
- Att LUS får en roll i att ta fram nationella direktiv som kan användas i effektivisering t ex lean, admin tips. Men då behövs budget. (**).
- Ge LUS resurser att jobba med effektivisering! Ta tillvara på erfarenheten. (**)
- LAG-medlem kan coacha/vara fadder för projekt. Utbyte av spetskompetenser, Feedback- hur ser det ultimata exemplet ut av ex. rimlighetsbedömning, protokoll, ansökan om utbetalning, marknadsföring av leadermetod, projekt. (*)
- Planerade utåtriktade aktiviteter.
- System för att ta tillvara erfarenheter.

Samverkan

- Samarbeta om personal och utbildning. (*****).
- Resurs från TVV, ESF, LST till leaderkontor för ökad landsbygdsutveckling (***).
- Samarbeta vissa områden kring kommunikatörer, administratörer, coaching inom vissa specialområden som t ex TNC. (**).
- Klustra handläggning. Lokal coach. (**).
- Samarbeta och samverkan med andra kontor. (*)
- Dela på administrativa/ekonomitjänster. Samarbeta mellan närliggande områden exempelvis gemensam ekonom. (*)
- Gemensam/delad handläggare ”expert”.
- Handläggares resurs från LST, TVV, ESF delad.
- Det är viktigt med aktivt stöd från kommunerna, att de förstår poängen med Leader.

Administration

- Mindre administration från JV. Mycket av administrationen är egentligen projektutveckling. Drift = slöseri. (*****)
- Förenklad administration. Värmotiverade förenklingar. Kundfokus. (****).
- Se över och förenkla administrationen. Ha tilltro till LAG. Dela personal. (****)
- Ansökan om utbetalning – automatisk summering av de olika kostnadsposterna. Lönekostnadspåslag och indirekta automatisk summering utifrån löner. (**).
- Paraply, kickstart projekt som ger bra ansökningar/större projekt. (**).
- Lita mer på LAG:s kompetens. Förenkla rimlighetsbedömningen. (**).
- Att näring och JV inte detaljstyr verksamhetskontoret som nu – både i strategi och utförande. (**). Lita på leaders personal i bedömningar. Ingen dubbelhandläggning. (****).
- Digitalisera mycket. Uppgifter ”centralt” t ex ekonomi, mallar. Ge LUS resurser för detta. (**).
- Budgetmall integrerad i ansökan (*).
- Skippa checklisten rutin 210.
- LAG:s beslut ska gälla när det är en rimlighetsbedömning.
- Plan för arbetet som innehåller också JV:s del av administrationen.

Uppdrag

- Renodla uppdraget. Tillför resurser eller ta bort uppgifter. Syfte och mål organisation för det. Inte andra hållet om. (*****).
- Mer självständiga, mer frihet att jobba. (**).

Att tänka på

- Ser väldigt olika ut i landet, går inte att generalisera. Några områden kan samutnyttja funktioner på kontoret. Förenkla handläggningen och ge leaderkontoren mer tid för coaching. (****).
- Leadermetoden (*).

b) På vilket sätt kan nuvarande områdesindelning bidra till högre effektivitet eller att fler får del av resurserna.

Kontinuitet

- Upparbetat förtroendekapital, helhetskänedom om aktörer både informellt och formellt – både gällande drivkraft och finansieringsmöjligheter, effektivare handläggning av medel genom leadermetoden, kanaler och metoder för coaching för utvecklingsinsatser lokalt finns redan upparbetade hos Leader =genomarbetade ansökningar, kortare handläggningstider, bättre effekt i insats. (*****).
- Om organisationerna får vara kvar och området är detsamma kan indelningar bidra till högre effektivitet. (*****).
- Stabila strukturer. Den struktur som finns idag fungerar. Viktigt att behålla lokal nivå. (****).
- Behåll områdesindelningen. Kan kosta mer än vad det smakar att ändra. (**).
- LAG:s lokalkänedom är superviktig. (**).
- Leadermetoden utgår från en lokal utvecklingsstrategi och lokala behov. Det ska vara effektivt och bra. Tvinga inte ihop oss. (*)
- Områdena är funktionella idag.
- Lokal känedom i området.

- Kontinuitet.

Större områden?

- Lokal förankring kräver många leaderområden. (*****).
- Färre områden = längre väg för sökande. (**).
- Det unika lokala måste få vara. Större områden kan motverka syftet med det lokala (**).
- 45-55 leaderområden är bra avvägning mellan effektivitet och lokal förankring (rikstäckande). (*)
- Inte för små områden (budget). Utgå från områdets förutsättningar och lokala förankring.

Leader i hela Sverige

- Leader i hela Sverige (*****).
- Att docka på de områden som inte varit i Leader under perioden. Leader i hela Sverige.

Att tänka på

- Låt LAG bli starkare igen. Där ligger den lokala förankringen. (**).
- Leadermetoden: lokalt partnerskap som formerar sig. (*).
- Bättre administrativt stöd så att det inte blir så svårjobb. (*).
- Gör oss till projektfabrik (coaching, mobilisering, ta bort handläggning).
- Sälja tjänster till andra områden – vid lugnare perioder hjälpa varandra.
- Frigöra tid för mer mobilisering.
- Klustra leaderområden.

c) Vilka konkreta idéer har ni för att vi ska få så funktionella områden som möjligt?

Kontinuitet

- Skapa inte nya system igen. Det tar lång tid att börja på nytt. (*****).
- Behåll områdesindelning – inkludera vita fläckar. (*****).
- Behåll områden som finns med kompetens och kontakter för effektivare övergång mellan programperioder. Täck Sverige med leaderområden.
- Behåll områden och personal – om möjligt.

Samverkan

- Smart LLU; Jordbruksverket tillsammans med LLU – mallar, infomaterial gemensamt. Starkare regionalt samarbete LLU. (*****).
- Samma utbildningar och ramar för att säkra kontinuerliga resultat. (*****).
- Samordna/köpa in administrations- och kommunikationstjänster (*****).
- Klustrade information, kommunikation, större kontor. (*****)
- Dela personal mellan leaderområden men ej på bekostnad av lokal förankring exempel: Kommunikatörer. (**)
- Gemensam driftredovisning. (**).

Geografisk anpassning

- Lokalt mandat att göra områdesindelning (*****).
- Olik ekonomisk fördelning av driften beroende på geografiska förhållanden (*****).

- Ser väldigt olika ut i landet. Områden med leaderområden tätt kan samverka mer, svårare för glesbefolkade områden.
- Leaderområden ska utgå från det egna initiativet. (**)
- Lokal anpassning utifrån lokala, geografiska förutsättningar. (**)
- Större leaderområden i söder (små avstånd), mindre områden i norr.
- Mer pengar till områden med långa avstånd.
- För att hålla kvalitet så måste LAG gå att samla praktiskt (digitala möten ok?) samt ha lokalkännedom.

Administration

- Ta eget ansvar för hela administrationen (***)
- Skala bort vissa saker i ex. administration (Jordbruksverket). (**)
- Tydligare, sammanfattande rutiner så alla jobbar mer lika i formalia. (**).
- Arbetsgrupp från Leaderkontoren som tar fram nya system. (*)
- Ta bort poängbedömningen (*).

Att tänka på

- Utbildning via ex. webinarier för LAG – för samsyn. Speciellt viktigt när ledamöterna byts och de nya behöver sätta sig in i vad LAG har för uppgifter. LAG-pott(****).
- Engagerade och ansvarfulla LAG-medlemmar (**).
- Utbildning på film (*).
- Tydligare signal till LAG att hjälpa till att mobilisera (via tex hjälp utbilda valberedning från nationellt håll).
- Påbörja dialog med de som inte är med.
- Kunskapsöverföring

4. Hur kan vi utveckla samverkan med andra regionala företrädare?

På fondsamordningsträffen i december 2018 efterlyste deltagarna en tydligare samverkan mellan LAG och regionala företrädare eller partnerskap.

a) *Vad krävs för att samverkan mellan det lokala och regionala ska förbättras, både i det fall LAG har tillgång till flera fonder och om landsbygd-fonden blir den enda fonden för Leader?*

Strategiskrivande

- Samverka vid strategiskrivning löpande. Öppen dialog och information. (**)
- Hitta Leaders roll i utvecklingsarbetet. (*). Statliga myndigheter måste stötta de lokala strategierna genom t ex. dialog.
- Samarbete med strategier, regelbundna träffar mellan politiker, tjänstemän och LAG. (*).

Hur förbättra samverkan?

- Möten två gånger/år per region med samtliga leaderområden, regionen och LS i ett partnerskap (finansiering, gemensamma frågor, behov av insatser). (*****).
- En vilja till samarbete från två håll. (*****).
- Identifiera samverkanspunkter (*****).
- Ständig uppdatering av nätverk då nyckelpersoner lämnar funktioner. Goda exempel på nätverksarbete behöver spridas. I första hand med offentliga aktörer som har utvecklingsuppdrag. Leader tar initiativ. (*****).
- Regionala företrädare i LAG adjungerade eller valda om plats finns (****).
- Nätverk för alla som handlägger olika stöd (region, LS, LAG/Leader). (****).
- Planera för samverkan från start och avsätt tid. (**).
- Partnerskapsmöten inom utvecklingsområdet. Ingå i kommunikationsplan? (**).
- Tid och resurser för att knyta nya samarbeten saknas. Större ansvar på LAG i dagsläget (**).
- Verksamhetskontoren initiera regionala mötesforum (**).
- Efter LAG-möte – LAG-ledamoten för kommuner har inbokade möten med kommunens näringslivsavdelning. (**).
- Ha leaderkontoren i gemensamma lokaler med ex ALMI, Science park, Coompanion. (*).
- Hur mycket behöver formalisera? Det är på allas agenda. Utnyttja partnerskap, ökad öppenhet mot gemensamma mål. (**).
- Checklista på allas agenda (**).
- Att träffas som organisationer. Organiserade möten är inte naturligt idag. Ska vara med i regelverket när man bygger strategier. (**).
- VL ska prioritera samverkan i regionen (eller delegera) eller internationella kontakter. (*).
- Nätverk idag för personberoende. Mer funktionsberoende. Mer av ”checklista” till befattningshavare avseende viktiga nätverk.
- Kartlägg vilka kontaktytor som finns.

Leadermetoden

- Att Leader tar ett steg framåt och visar att vi är viktiga i regionen. Vi har kontakter, både regionalt och lokalt samt en påse pengar. (*****).

- Kunskap om LLU – Öka hos dem som sitter på regional nivå, Öka hos dem som jobbar med leader. (****).
- Att få de regionala och lokal att förstå leadermetoden. (**).
- Få LAG-medlemmar och kommunkontakter som ambassadörer.

Att tänka på

- Tydlighet offentlig medfinansiering (roller, regionen?). (**).
- Marknadsföra fonderna. Information om fonderna och vad de innehåller (*).

b) Vad krävs av politik, lokala utvecklingsstrategier och programutformning för att det ska bli bättre? Ge gärna konkreta förslag!

Vad behöver politiken göra

- Lokala utvecklingsstrategin ska vara underlag för kommunala, regionala, nationella utvecklingsstrategier och program. (*****)
- Regleringsbrev –någon måste ha ansvar för samverkan regionalt. Stabilare org. LAG lokalt – regional representation. (*****).
- Förtydliga och formalisera uppdraget för de aktörer som sitter på det regionala utvecklingsansvaret. Säkerställ att Leader inkluderas i den regionala samverkan. (**).
- Att politiken tar Leader på allvar. Information/kunskapshöjning ska upp på agendan, politiskt ansvar. (**).
- Det finns rätt kriterier i politik – strategier men mer fokus på den röda tråden. Bra gjort förra gången med att titta på RUS. (*).

Vad behöver Leader göra

- Koordinerande LAG-möten ibland (utbildning). (****).
- Få med i leaders stadgar vad som är de offentliga/kommunens ansvar. (**).
- Att Leader måste sätta sig in i exempelvis lokala utvecklingsstrategier. (*).
- Säkerställa att offentliga representanter i LAG tar med sig info tillbaka till KS/KF/kommunen. (*).
- Samverkan med andra offentliga aktörer bör skrivas in i utvecklingsstrategin. Politiska organisationer öppnar utrymme/tar del av lokala utvecklingsstrategier som en möjlighet (*).
- Tydliggöra vad som är skillnad på metoden och organisationen Leader. (*).
- Utvecklingskontor (leader, coach).
- En plan för samverkan i strategin.

Samverkan

- Synkronisering mellan de regionala programmen. (Transparens). (****).
- Lokala bygdeplaner skapar leaderstrategier – del av RUS. (*****).
- Klustra processerna i de olika utvecklingsplanerna. (****).
- Samordna de olika strategierna innan man lägger fast Leaders strategi. (****).
- Program kan förstärka varandra, regional och lokalt. (**).
- Struktur, organisation/kommunikation där nivåer dockar in i varandra (**).
- Delaktighet i framtagandet av strategier och utformning på alla nivåer. Synlighet krävs av fysisk person. (**).
- Mer tid till regionala träffar för utbyte. (*).

- Överblick – flödesschema. Hur är processen för landsbygdsutveckling tänkt? Från EU/stat, region, leader, kommuner?
- Tydlig rollfördelning – LS, region, Leader. (*).
- Integrationsfrågor LS/Leader (få in leader på agendan), Jämställdhet LS/Leader (få in leader på agendan) samt Infrastruktur.
- Allas ansvar.

Information

- Finansieringskompass. (****).
- Utveckla verksamt.se med kontakter till aktuella aktörer inom utveckling på landsbygden. (*).

Övrigt

- Administrativa resurser – ”personalpolitik”, karriärmöjligheter.

